

κῆς Ἰλῆς, οἱ ἵπποι ὅταν εἶδον τὰς στολὰς τῶν παλαιῶν των ἵππέων διέφυγον καλπάζοντες καὶ ἔφερον τοὺς νέους των ἵππεὺς μεθ' ὅλην τὴν ἀντίστασιν αὐτῶν εἰς τὰς τάξεις τῶν Βαυαρῶν, ὑφ' ὧν ἠγματοπίστησαν. Ὁ ἵππος, προσθέτει, δὲν διαφυλάττει μόνον τὴν μνήμην τοῦ παλαιοῦ του κυρίου, ἀλλ' ὡς ἅπαντες οἱ ἀξιοματικοὶ βεβαιοῦσιν, ἵπποι τινὲς ἐγκαταλείψαντες τὸ στρατόπεδον ἐπανέρχονται εἰς αὐτὸ καὶ ἀναγνωρίζουσι τὴν ἰλῆν, εἰς ἣν ἀνήκον.

Ν. Χ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΔΥΟ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ Ν. ΚΑΝΤΟΥΝΗ

Ἐξερχόμενός τις τῆς πόλεως Κερκύρας καὶ χωρῶν μέχρι τοῦ προαστείου Σαρρόκου, βλέπει ἐν μέσῳ δενδροφύτου καὶ θαλαρᾶς κοιλάδος ἀναθρόσκον πρὸς τὴν δύσιν τὸ ὑπερύψηλον καὶ ὠραῖον κωδωνοστάσιον τῆς Μονῆς τῆς Πλατυτέρας. Ἡ Μονὴ αὕτη κεῖται πλησιέστατα τοῦ προαστείου Μανδουκίου, ἡ δὲ γειτνίασις αὕτη ἐστοίχισεν ἄλλοτε τὴν καταστροφὴν ὀλοκλήρου τῆς Μονῆς. Οἱ Μανδουκιῶται, θαλασσοβῖοι ὄντες, αἰείποτε ἐφάνησαν τραχύτεροι εἰς τὰς μετὰ τῶν κυβερνήσεων σχέσεις των, ὅτε δὲ τῷ 1799 ἐπαρουσιάσθη ὁ ῥωσσοτουρκικὸς στόλος ὅπως ἐξώσῃ τοὺς δημοκρατικοὺς γάλλους ἀπὸ τῆς νήσου, οἱ Μανδουκιῶται ὑψώσαν προθύμως τὴν σημαίαν τῆς ἀνταρσίας καὶ ἔλαβον τὸ μέρος τῶν συμμάχων. Ἡ γαλλικὴ τότε φρουρὰ τῆς νήσου ἐπιπεσοῦσα κατὰ τοῦ ἀνάρτου προαστείου, ἐξεδίωξεν ἐκεῖθεν τοὺς ἐπαναστάτας καὶ ἐπυρπόλησεν αὐτό. Οὗτοι ὁμως κατέλαβον τὴν Μονὴν τῆς Πλατυτέρας καὶ ἐκεῖ ὀχυρωθέντες, ἡμύοντο ἐπὶ τινὰ χρόνον κατὰ τῶν πολιορκησάντων αὐτοὺς γάλλων. Ἐπὶ τέλος οἱ γάλλοι ἐγένοντο κύριοι καὶ τῆς Μονῆς, ἣν ἐλεηλάτησαν καὶ ἐπυρπόλησαν ὀλοσχερῶς¹⁾.

Ἡ Μονὴ ἀνεκαινίσθη μετὰ τινὰ ἔτη καὶ ἀπὸ τῆς τέφρας τῆς ἐξῆλθε πολυτελεστέρα καὶ ὠραιότερά, ἐντὸς δὲ τῆς μικρᾶς μὲν ἀλλὰ καλῶς διεσκευασμένης ἐκκλησίας, ἀφῆκεν ὁ ζωγράφος Καντούνης πλείστα αὐτοῦ ἔργα, ἐν τῶν ὁποίων εἶνε καὶ ὁ *Μυστικὸς Δεῖπνος*, οὗ ἱερογράφημα δημοσιεύει ἤδη ἡ *Ἔστία*. Ἡ γραφὴ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου ἔχει μῆκος τριῶν μέτρων καὶ δύο ὕψος, ἀναρτᾶται δὲ ἐπὶ ἐνὸς τῶν τοίχων τῆς ἐκκλησίας ἀπέναντι τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου ἀναρτᾶται εἰς τὸν ἕτερον τοίχον ὁ *Νιπτῆρ*, ἔργον τοῦ ἰδίου ζωγράφου. Ἡ σύνθεσις τοῦ *Δεῖπνου* εἶνε μᾶλλον ἐπιτυχῆς τῆς τοῦ *Νιπτῆρος*, τὸ διάγραμμα εἶνε σχεδὸν ἀνεπίληπτον, ὁ χρωματισμὸς ζωηρὸς, αἰθθαλῆς καὶ ἁρμονικὸς, αἱ κεφαλαὶ καὶ τὰ ἄκρα κάλλιστα καὶ φυσικώτατα σχεδιασμένα. Ἰδίως ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἰησοῦ ἀποπνέει γλυκυτάτην μελαγχολίαν, ἣν ὁμως τὸ ἡμέτερον ἱερογράφημα δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποδώσῃ καθ' ὀλοκληρίαν. Μόνον αὐστηρὸς παρατηρητὴς δύναται νὰ μεμνηθῇ κατὰ τι τὰς κι-

Ν. Καντούνης

νήσεις, αἰτίνες ἀποκλίνουσιν ἴσως εἰς τὸ θεατρικὸν ἐν τῷ πίνακι τούτῳ.

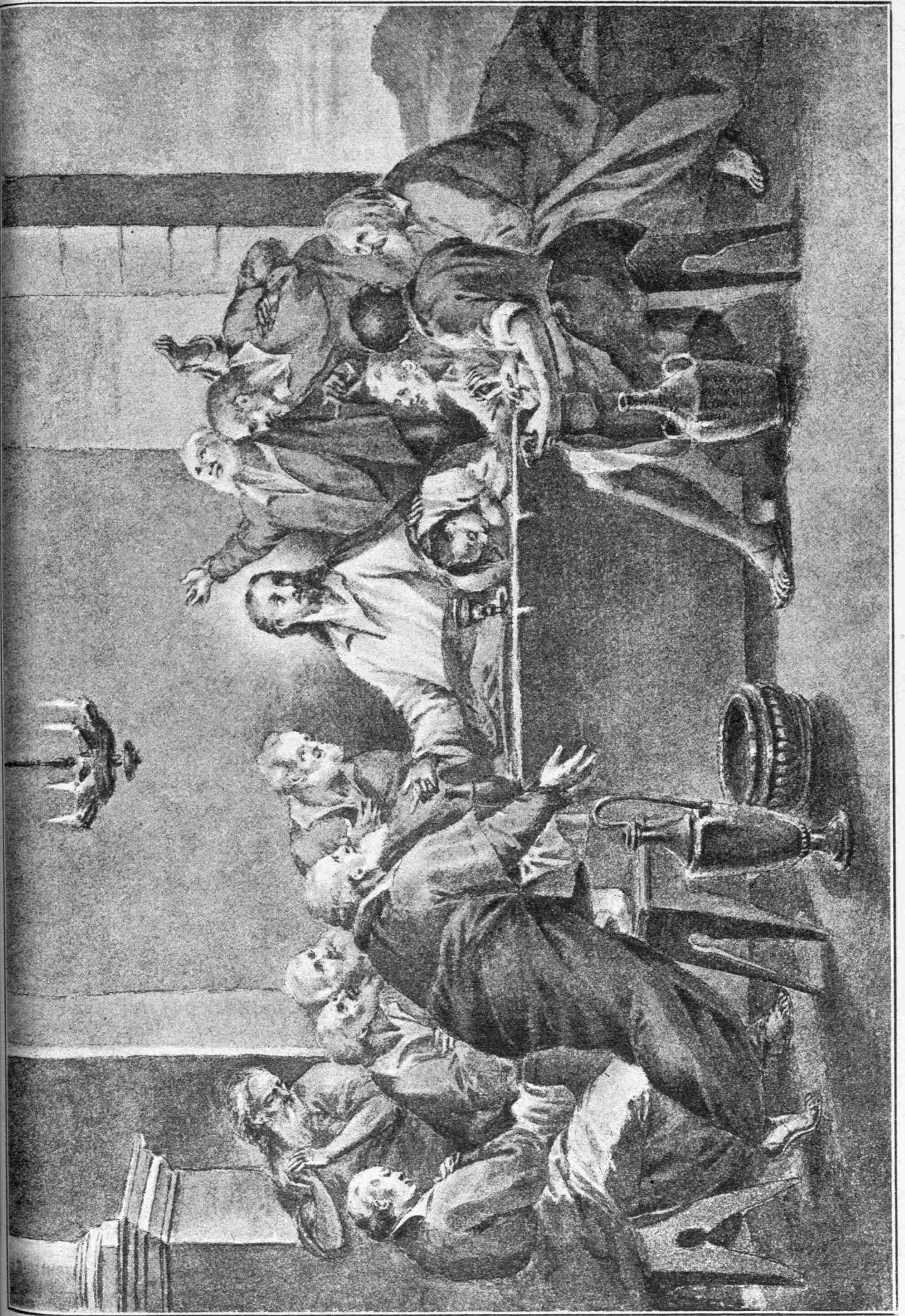
Γηραιὸς ἱερεὺς τῆς Μονῆς, ἀποθανὼν πρό τινος, διηγείτο ὅτι ὁ Καντούνης εἶχε συμφωνήσει νὰ ζωγραφίσῃ τὰς γραφὰς τοῦ *Δεῖπνου* καὶ τοῦ *Νιπτῆρος* ἀντὶ ἐννενηκοντα φλωρίων ἐνετικῶν, ἀλλ' ὅτι μετὰ ταῦτα μεταμεληθεὶς ἤρνετο νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐργασίαν θεωρῶν μικρὰν τὴν ἀμοιβὴν. Τῇ μεσολαβήσῃ ὁμως ἰσχυρᾶς τινος κυρίας, συγκατετέθη ἐπὶ τέλος καὶ οὕτω ἐξετέλεσε τὰς δύο περὶ ὧν ὁ λόγος γραφὰς.

Τοῦ Καντούνη ἕτερα ἔργα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ εἶνε οἱ ἐν τῷ εἰκονοστασίῳ δώδεκα ἀπόστολοι καὶ αἱ δεσποτικαὶ ἑορταί. Προσέτι ἐν τῷ τοίχῳ ὁ ἅγιος Γεώργιος ἔφιππος.

Τὸ ἕτερον ἔργον τοῦ ζακυνθίου ζωγράφου, οὗ δίδομεν ἐνταῦθα τὸ ἱερογράφημα, εἶνε ἡ εἰκὼν αὐτοῦ φιλοτεχνηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Ἡ εἰκὼν αὕτη, φυσικοῦ μεγέθους, εὐρίσκειται ἐν τῷ ἀρχιεπισκοπέῳ Ζακύνθου, ὅπου φυλάσσονται καὶ πολλὰ ἄλλα ἀρχιερέων προσωπογραφαί, ἀλλὰ μετὰ τῶν ὁποίων διαλαμβάνει ὡς μαργαρίτης αὕτη, ἡ τοῦ ἡμετέρου ζωγράφου καὶ ἀρχιμανδρίτου Καντούνη. Ἡ δημοσιευομένη ἐν τῇ *Ἔστια* εἰκὼν αὐτοῦ ἀντεγράφη ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου ἐκεῖνου, ἀλλὰ παρελείφθη τὸ ἐν αὐτῇ ὑπάρχον ἐπιπέδιον, δι' οὗ ὁ εὐφάνταστος ζωγράφος ἠθέλησε συμβολικῶς νὰ παραστήσῃ μίαν αὐτοῦ προσφιλῆ ἰδέαν. Εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ πίνακος τὸ ἄνω τῶν ὤμων του κολποῦμενον περίβλημα, βαστάζει χρονόμετρον καὶ δρέπανον, ἀτενίζει δὲ πρὸς τινὰ ὠραίαν νεάνιδα λευχειμονοῦσαν καὶ φέρουσαν κυανῆν ἐφεστρίδα. Ἡ νεάνις αὕτη εἶνε ἡ προσωποποίησις τῆς τέχνης, διότι παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς πυξίδια, χρώματα καὶ ἄλλα τῆς γραφικῆς ἐργαλεῖα ἀποτελοῦσι καλλιτεχνικώτατον σύμπλεγμα ὑπεράνω τῆς προσωποποιίας τῆς Γραφικῆς φαίνεται ἐντὸς φωτεινοῦ τριγώνου τὸ ἀκοίμητον ὄμμα, καὶ πλησίον λύχνος καιόμενος, ὀπίσω δὲ πάντων τούτων ὁ τοῦ ζωγράφου οὐρανός.

Ἀλλὰ τί ἠθέλησεν ἄρα γε νὰ φανέρωσῃ ὁ ζωγράφος διὰ τῆς συμβολικῆς ταύτης παραστάσεως, ἐν ἣ ἐξήντησεν ἅπασαν τὴν φαντασίαν του; Τοῦτο ἐξηγεῖ εἰς ἡμᾶς αὐτὸς ὁ ζωγράφος διὰ τῶν στίχων τοὺς ὁποίους ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ χάρτου, ὃν βαστάζει:

¹⁾ Ἴδε Ἱστορίαν Ἰονίων νήσων ὑπὸ Γ. Μυρογιάννη Τόμ. Α' σ. 222.

Ὁ μυστικός δείπνος τοῦ Καυρούνη

διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐν τῇ εἰκόνι, δεικνύει δὲ διὰ τῆς δεξιᾶς.

Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος στίχοι ἔχουσιν οὕτω :

- « Καὶρὸς καὶ μόθος ἐδίδαξέ με πάντως
- » καὶ οὐδεὶς ἄλλος τὴν δε τὴν ἐπιστήμην
- » τοῦ αὐτοφουῶς ὀφθαλμοῦ τῆς δυνάμει
- » τοῦ βλέποντός τε τὰ τῆς γῆς τε καὶ πόλον.
- » Θύτης ταπεινός, Νικόλαος Καντούνης
- » εἶμι ὁ λαλῶν, καὶ μέμνησθέ μου φίλοι».

Οἱ στίχοι οὗτοι βεβαίως δὲν ἔχουσιν ἀξίωσιν ἄλλην, ἢ νὰ καταστήσωσι καταληπτὴν τὴν ὑπὸ τοῦ ζωγράφου ἐπινοηθεῖσαν συμβολικὴν παράστασιν, καὶ τῇ ἀληθείᾳ ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα εὐγνώμονες πρὸς τὸν στιχογράφον, τὸν καταστήσαντα καταληπτὸν τὸν ζωγράφον.

Ὁ βιογράφος τοῦ Καντούνη κ. Δεβιάζης, ἀναφέρει ὅτι ἐμαθήτευσεν ἐπὶ τινὰ χρόνον παρὰ τῷ ζωγράφῳ Κουτούζη, τῷ μαθητῇ τούτῳ τοῦ Τιεπόλου καὶ γνωστῷ ἐν Ζακύνθῳ διὰ τὰς μέχρις ἀηδίας αἰσχρολόγους σατύρας του, ἀλλ' ὅτι ὁ Κουτούζης ἰδὼν τὴν εὐφυίαν τοῦ Καντούνη καὶ φοβηθεὶς μὴ εὖρη ἐν αὐτῇ ἐπίφοβον ἀντίζηλον, ἔκλεισε προώρως τὴν θύραν του εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ζήλου τῆς τέχνης διακαιόμενον νεανίαν. Ἄλλ' ἐὰν ὁ Κουτούζης ἔκλεισε τὴν θύραν εἰς τὸν μαθητὴν του, δὲν ἠδυνήθη ὅμως ν' ἀφαιρέσῃ καὶ τὰ ἔργα του ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν, τὰ ὁποῖα ἐδύνατο νὰ σπουδάξῃ καὶ νὰ μιμῆται ὁ εἰς ἑαυτὸν ἀφειθείς Καντούνης. Πλὴν δὲ τῶν ἔργων τοῦ Κουτούζη, ὑπῆρχον τότε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Φανερωμένης καὶ τὰ ἔργα τοῦ Δοξαρά, διὰ τῆς μελέτης τῶν ὁποίων ἐδύνατο ὁ Καντούνης νὰ ὠφελῆθῃ πλείστον, ὥστε, νομίζομεν ὅτι ὁ Καντούνης δὲν εἶχε πλῆρες δίκαιον ἰσχυρίζομενος ὅτι καιρὸς καὶ μόθος ἦσαν οἱ μόνοι διδάσκαλοι αὐτοῦ. Ὁ ὑπὸ τῆς φύσεως λαβῶν ὡς δῶρον τὴν εἰς τὴν τέχνην εὐφυίαν δὲν δύναται διὰ μιᾶς νὰ εὐδοκιμήσῃ, ὅσους καὶ ἂν καταβάλλῃ κόπους, ἐὰν μὴ εὖρη τοὺς πρὸ αὐτοῦ διανοίξαντας τὴν ὁδὸν καὶ καταστήσαντας προσίτην εἰς αὐτὸν τὴν τέχνην. Λέγεται μάλιστα ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ῥαφαήλ, ὅτε εἶδε κρυφίως τὰ μῆπω τότε τελειωθέντα ἔργα τοῦ Μιχαηλαγγέλου ἐν τῇ ὀροφῇ τῆς Capella Sixtina, ἤλλαξε πάραυτα τὸν τρόπον του· τοσοῦτον ἰσχύει ἐν μόνον βλέμμα κρύβδην ῥιπτόμενον, ὅπως μεταποίησῃ ὀλοκλήρως τὰς ιδέας τοῦ καλλιτέχνου!

Γ. Ε. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Σημ. Ἐν τῷ περιοδικῷ «Παιητικὸς Ἀνθών» ἐδημοσιεύθη τὸ βαπτιστικὸν ἔγγραφο τοῦ ἡμετέρου ζωγράφου ἔχον οὕτω: «1768 Ἰανουαρίου 28, ἡμέρα δευτέρα ἐβάπτισα εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν ἕνα παιδίον ἀρσενικὸν νόμιμον τοῦ σινοῦ Ἰωάννη Καντούνη, καὶ τὸ ἐπωνόμασαν Νικόλαον» καὶ ἦταν ἀνάδοχοι ὁ ἐκλαμπρότατος Νικόλαος Γαήτας καὶ ὁ εὐγενὴς Κωνσταντῖνος Τζές, λεγόμενος Στέλλας καὶ ὁ ἕτερος Κύριος Νικόλαος Μεταξάς, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπ' ἐμοῦ Παπᾶ Σοφιανῶ». Ὁ Καντούνης ἀπέθανε τῷ 1834 εἰς ἡλικίαν 66 ἐτῶν.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΣΤΕΦΑ¹

ἮΘΗ Ἐπαρχιακά.

Εἰς τὴν γωνίαν πράγματι ὅπου ἐκάθισεν ὁ παχὺς ἰατρός, δὲν ἔφθανεν ἐκ τῶν ἄνωθεν ἀνοικτῶν παραθύρων ἢ ὑπόψυχρος πνοή τοῦ βορρᾶ, ἢ κατευδῶσσα αἰσιῶς ἐκ Μεσολογγίου τὸ πλοιάριον με τοὺς ὠραίους ἰχθύς, τὸ χάσμα τῶν γαστριμάργων. Ἔσθη ὄρθιος, κατὰ τὴν συνήθειάν του, ὁ ἄλλος ὁ ἰσχνός, στηριζὼν τὸν ἀγκῶνα ὀπισθεν ἐπὶ τοῦ μαρμαῦρου τῆς τραπέζης καὶ κρούων τὴν ράβδον του συνεχῶς ἐπὶ τῶν σανίδων τοῦ πατώματος. Αἱ χρυσαὶ του διόπτραι εἰς τὰς ταχείας νευρικὰς κινήσεις τῆς κεφαλῆς, ἀπέσπων πολυχρῶμους γύρῳθεν ἀντανακλάσεις, ἀποκρύπτουσαι συχνὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸ λάμψεις λευκάς. Καὶ ἡ πρωϊνὴ συνομιλία ἐν τῷ Φαρμακείῳ βαθμηδὸν ἐζωηρεύετο, μὴ ἔχουσα μὲν τὸ οἰκτεῖον ἐκεῖνο καὶ ἀπόκρυφον τῶν ἐσπερινῶν συνδιαλέξεων, τῶν μυστηριωδῶν καὶ σκανδαλωδῶν ἀνακοινώσεων, ἀλλ' ἀντηχοῦσα εἰς φαιδρὸν τόνον μὲ ἀστείότητος καὶ μὲ γέλωτος. Ἡ φαιδρότης καὶ ἡ ποικιλία ἐπετάθη ὅταν ἦλθε γεμάτος ὄρεξιν ἀπὸ τὴν Λέσχην καὶ ὁ κύριος Μαρκίδας, ἀνὴρ μεσσηλιεὺς ἀλλὰ μ' αἰγλὴν ἀκόμη νεανικὴν, ὁ ὁποῖος ὅταν δὲν εὐρίσκετο εἰς στιγμὰς σπληνὸς καθαυτὸ ἀγγλικῆς, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπροξένει φρίκην, ἦτο κατὰ τὴν ὁμολογίαν ὄλων, ὁ πλέον γουστόζος ἀνθρώπος τῆς χώρας. Ὁμίλησαν περὶ τῶν ἐκλογικῶν — ὁ ἄρτος ὁ ἐπιούσιος, — περὶ τῆς φιλαρμονικῆς, ἢ ὁποῖα ἐκινδύνευε νὰ διαλυθῇ καὶ μετὰ βίας διετηρεῖτο ὀλίγας ἡμέρας ἀκόμη μέχρι τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐκλογῶν καὶ τοῦ τελευταίου ἐκ τούτων χρηματισμοῦ· περὶ ψαρικῆς ἐν γένει, περὶ τῶν φαντασμάτων τὰ ὁποῖα εἶδεν ἕνας κάποιος εἰς ἕνα κάποιον σπίτι καὶ ἐν γένει περὶ φαντασμάτων καὶ ψευτῶν καὶ περὶ τῶν ἐξόχων μονολόγων τοὺς ὁποίους ἔκαμνεν ἕνας ἄλλος κατὰ τῆς ἐρωμένης του, τῆς κοπέλας του, ἢ ὁποῖα τὸν εἶχεν ἀφήσει ἐσχάτως μὲ ὄλο τὸ μαῦρο χαβιάρι — (ἕνα κουάρτο τσῆ λίτρας ἀπὸ τοῦ Γερόλυμου, μία καὶ πενήντα, ἀφεντάδες!) — ποῦ τῆς ἐπήγαγε βράδῳ παρὰ βράδῳ... Καὶ διηγούντο ἀνέκδοτα ἐντόπια, παλαιὰ καὶ νέα, τῶν ὁποίων ὁ παχὺς ἰατρός ἦτο ταμειὸν ἀνεξάντλητον, καὶ ἀπήγγελλον ποιήματα ἀστεῖα, ἐξ ὧν ὁ Μαρκίδας εἶχε συλλογὴν πλουσίαν, καὶ ἀπεμνημόνευον στίχους ἐκ τοῦ Χάση, τῆς ἀπὸ ἐκατὸν ἐτῶν δημοτικῆς κωμωδίας τοῦ Γουζέλη. Τὸ νωπότερον ἀνέκδοτον ἦτο τὸ τοῦ Παῦνανου, ὁ ὁποῖος περὶ τοῦ ἀρχαίου ἰσχυροῦ σεισμοῦ τοῦ λαβόντος χώραν πρὸ δύο τριῶν ἡμερῶν, εἶχεν ἀποφανθῆ δημοσίᾳ ὅτι «ἕνα κουάρτο τσῆ ὥρας ἂν ἐβάσταε ἀκόμα, ἀφεντάδες, σπίτι δὲν θὰ ἔμνεσκε μὲς τῇ χώρᾳ ὀλόρθο.» Τὸ ἤκουσεν ἀπὸ μέσα ποῦ τὸ ἔλεγαν ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος καὶ εἶπε καταφέρων τὸν κόπανόν του καὶ κινῶν τὴν κεφαλὴν του ἐν μέσῳ γέλωτος γενικοῦ :

« Ἀμὴ τί ; δὲν εἶπα καλά ; »

Ἐκ τῶν ἀστείων ποιημάτων βροχὴν γέλωτος